Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК IV. Львів, дня 15 листопада 1930. Ч. 21.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Аргентині — 3·50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські еміґранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, І. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Вишневецьких ч. 4. (Еміґр. Дім)
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Загальні Збори.

Дня 14. листопада ц. р. відбулися річні Загальні Збори Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами, в яких взяли участь члени товариства зі Львова а також представник кружка Товариства в Станиславові пан Гаванський. Була теж присутна українська еміґрантка із Злучених Держав Північної Америки п. Скубова, котра саме тепер перебуває в краю у відвідинах.

З рамени Еміґраційного Уряду прибув на Збори керовник львівської Експозитури д-р В. Вишинський.

Збори відкрив президент дир. Микола Заячківський, згадуючи у своїй промові перш за все смерть ред. Ф. Федорціва, який був членом управи нашого товариства і весь час відносився до справ товариства з великим заінтересованням і великою прихильністю, не відмовляючи ніколи своєї помочі пером.

Присутні вшанували память Покійного повстанням з місць.

Опісля президент дир. Микола Заячківський привитав присутного на зборах керовника Експозитури Еміґраційного Уряду д-ра Вишинського, в якому наше товариство завжди находить прихильника й приятеля, підкреслив його заслуги на полі суспільної опіки над еміґрантами, зокрема його незаперечену заслугу в великій справі, якою є вибудовання Еміґраційного Дому у Львові.

Згодом торкнувся справи „Тижня Еміґранта“ а саме участи в ньому жіноцтва, котре не пожаліло труду і багато причинилося до успіхів тієї імпрези.

Промову свою закінчив признанням для службовиків товариства, котрі своєю працею причинилися до цього, що впливи товариства зросли, що з кожним роком чимраз більше українських еміґрантів користає з послуг товариства, а цього доказом числа полагоджених справ, які ростуть з року на рік.

По відчитанні протоколу з останніх Загальних Зборів і приняттю його присутними, приступлено до дневного порядку.

Звіт з діяльности в 1929 році зложив секретар Товариства д-р Володимир Константинович. У свойому звіті підкреслив він такі справи:

„Рік 1929 врозвитку Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами виказав більше чим досі заінтересовання громадянства товариством і поширення його діяльности. Коли в 1929. році полагоджено 4816 справ, то в 1929. році полагоджено 6157 справ, з того 4163 справ письменно а 1994 справ устно. Бюро в Тернополі полагодило в 1929. році 10024 справ, бюро в Станиславові 1058 справ, а бюро в Самборі 1138 справ. Бюро в Станиславові полагодило тому таку малу скількість справ в 1929. році, бо його відкрито щойно при кінці 1929. року.

Товариство має чотири льокалі у Львові, в Тернополі, Станиславові і в Самборі. Кружки Товариства є в Чорткові, Городенці, Раві Руській, Рогатині, Самборі, Сяноці, Станиславові і Золочеві. Всі ті кружки містяться при культурних і освітних установах, виказують одначе малу діяльність з цеї причини, що не мають окремих урядовців.

Товариство видає часопис „Український Еміґрант" в незміненому накладі 3200 примірників, які розсилає передплатникам та культурним і економічним інституціям і в цей спосіб інформує широкий загал, про справи, які відносяться до еміґрації до ріжних країв, як европейських так і заморських.

В 1929. році розпродано 230 штук українсько-анґлійського словарця; до дня 31. жовтня 1930 року продано 1320 штук словарця так, що з видрукованих 10 тисяч примірників товариство має ще на складі 6885 штук.

Товариство удержує звязки в краю з польським та жидівським товариством, з Міжнароднім Бюром Праці в Женеві, котрого є членом, як також тісні звязки з товариством опіки ім. Св. Рафаіла в Вінніпеґу та майже зі всіма культурними та суспільними товариствами як на континенті так і за морем. Також удержує товариство тісні звязки з поодинокими людьми як мужами довіря, які перебувають на чужині, в Европі і за морем, і які товариству подають докладні інформації про зміни конюнктур зарібку в поодиноких еміґраційних краях.

На підставі умови, заключеної між українським, польським і жидівським товариством а представником Еміґраційного Уряду, внесло товариство подання на отворення інформаційних бюр в Станиславові, Луцьку і Перемишлі; ця справа має бути небаром полагоджена.

Товариство має двох своїх відпоручників в Міжсоюзній Раді, завдяки якій постав Еміґраційний Дім, при чому треба піднести великі зусилля і посвяту д-ра Вишинського, що як представник Експозитури Еміґраційного Уряду причинився до скорого викінчення Еміґраційного Дому, в якім вже знайшли приміщення бюра Експозитури Еміґраційного Уряду, Державного Уряду Посередництва Праці та бюра суспільних товариств, між ними також бюро нашого товариства.

З нагоди „Тижня Еміґранта" ввійшли наші представники до комітету та взяли у цьому святі активну участь. З цеї нагоди видало Товариство у збільшеному обємі „Українського Еміґранта" та „Еміґраційний Провідник", у якому поміщено всі інформації, що відносяться до всіх країв, як континентальних так і заморських. Товариство приступає тепер до видання „Українсько - еспанського самоучка" для еміґрантів, які виїзджають до Полудневої Америки і видасть його у найкоротшому часі.

Товариство в найблищому часі приступить до отворення Товариства Опіки над Еміґрантами в Парижі.

У 1930 році повстало нове товариство на статутах а саме торговельний Еміґраційний Синдикат, якого ціллю є продажа корабельних карт для еміґрантів, що виїзджають за море, помагання еміґрантам у вироблюванні паперів, як також всі ті функції, які мали досі товариства опіки над еміґрантами. Синдикат має мати у головніших містах свої бюра, які будуть полагоджувати всі вище згадані формальности а в малих містах мають бути проваджені аґенції які мають полагоджувати лише пашпортові формальности.

В ціли наладнання співпраці між Синдикатом і суспільними товариствами відбулася конференція між представниками товариств і представником Синдикату і Еміґраційного Уряду д-ром Дуркачом, на якій усталено плян співпраці. Товариства суспільної опіки будуть провадити інформаційні бюра у Львові, в Станиславові, Луцьку, Тернополі і Перемишлі, на що одержать дозвіл зі сторони Уряду.

В інших містах товариства не будуть провадити своїх бюр, лише товариства як такі отворять спільні еміґраційні патронати, яких ціллю буде давати інформації, як також контролювати чи аґенції добре полагоджують справи. Крім цего патронати мають займатися суспільною опікою над родинами еміґрантів, що перебувають за границями краю.

Ці постанови ще не ввійшли у життя, одначе є надія, що це станеться у найблищому часі.

Товариство мало в 1929. році 70 членів, засідань управи Товариства було в 1929. році 14. Число справ, полагоджених до дня 31. жовтня 1930. року було у Львові: — 5229, з того 3666 письменно, а 1563 устно; в Тернополі 14953, в Станиславові 5810 і в Самборі 561.

Ці числа є найкращим доказом, що впливи Товариства зросли, що про Товариство знають вже сьогодні широкі маси, вони вірять йому і спішать за помічю. Упали ті перепони, які стрічало Товариство в перших часах свого істнования, змінилося відношення суспільности і тому треба вірити, що дальший розвиток Товариства відбуватися буде ще кращим темпом."

Згодом дир. М. Лазорко іменем контрольної ко-

місії предложив фінансове звідомлення і поставив внесок на уділення управі абсолюторії.

Началася дискусія над звітом.

Перший забрав слово д-р В. Вишинський. По зясованні в кількох словах значіння еміґраційної проблєми, як суто суспільної проблєми, торкнувся діяльности Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами. Діяльність цього Товариства йому близька і добре відома, бо він з нею зустрічається кожної днини. Він нераз бачить як Товариство бореться з труднощами, але одночасно мусить сконстатувати, що воно росте, що його впливи поширюються. Це наслідки солідности праці в Товаристві, це наслідки проводу, який спочиває в руках таких досвідних людей, як президент дир. Микола Заячківський і секретар Товариства д-р В. Константинович. За це належиться їм тільки признання.

Опісля торкнувся він справи „Тижня Еміґранта", який скваліфікував як найкраще проведену імпрезу зусиллями всіх товариств, та справи „Еміґраційного Дому", який публична опінія вважає його твором. Він сам не перечить, що в будову вложив багато уваги і ініціятиви, всеж таки не може затаїти того, що не булоби того всего, якби не зрозуміння ваги справи всіми суспільними товариства і поміч Еміграційного Уряду. Сьогодні Дім вже майже викінчений. Досі в ньому лише бюра, але в скорому часі Дім буде так викінчений, що зможе сповняти цілу свою ролю, для якої він і був будований.

При кінці своєї промови подав до відома присутних, що на основі інформацій, які на днях одержав з Варшави, справа відкриття бюр нашого товариства в Перемишлі і Станиславові вже позитивно рішена, що торкається бюра в Луцьку буде полагоджена в короткому часі.

Закінчив подякою для пань, що занималися працею в часі „Тижня Еміґранта" та зложенням побажань дальшого розвитку для Товариства.

В дискусії забирали голос д-р А. Говикович, який підніс справу „Еміґраційного Синдикату" і відношення того до суспільних товариств, ред. І. Івашко, який давав ріжні вказівки і поради, а врешті вказав на це, як велике значіння мала би для товариства висилка окремої комісії до країв Південної Америки для прослідження на місці еміґраційних можливостей, а також заснования кольонізаційного товариства і інші.

По закінченні дискусії внесок контрольної комісії принято одноглсно.

Приступлено до вибору 4 членів управи і 2-х заступників, як і контрольної комісії.

По переведенні вибору вибрано як членів: о. Дамяна Лопатинського, проф. Михайла Галущинського, інж. Ю. Мудрака і п. Костя Єзерського, як заступників ред. І. Івашка і п. Михайла Галібея.

До контрольної комісії увійшли: дир. Омелян Савевич, дир. Михайло Лазорко і ред. Петро Берест як члени, а як заступники п. Олександер Пащак і Марко Кисілевський.

Забрав ще слово д-р В. Вишинський, щоби вияснити справу „Еміґраційного Синдикату" Головним завданням Синдикату, це охорона його перед еміграційною лихвою. Лихва ця досі цвила в цілій повні, еміґрант тяжко мусів себе оплачувати перед визиском аґентів і обманців, котрі нераз були причиною цілковитої його руїни. Щоби тому положити край, виринула ідея Синдикату, який вже розпочав свою діяльність. Синдикат одначе в нічім не перечить праці суспільних товариств, навпаки він стреміти буде до цього, щоби була співпраця і щоби вона відбувалася в повній гармонії.

Опісля принято цілий ряд внесків, між ними признання для секретаря Товариства д-ра В. Константиновича за його безінтересовну і повну посвяти працю для Товариства.

На тім през. дир. М. Заячківський збори закрив, дякуючи прибувшим за участь.

——:·——

Вигляди на еміґраційні можливости в майбутньому.

Українська еміґрація до західних країв Европи і Америки є тісно звязана з господарським і економічним положенням цих країв. А всі ці краї без виїмку переживають тепер тяжку господарську крізу, якої наймаркантнішими обявами є: зглядна надпродукція в промислі, застановлення або обмеження нерентуючихся підприємств, видалення або редукції робітничих сил, зменшення робітничих платень, велике безробіття і доріжня найпотрібніших до життя середників. Нема найменших виглядів, щоби світова кріза в будучому році вменшилася. Противно все вказує на це, що кріза ще зможеться.

Супроти цего нема також найменших виглядів, щоби маси наших еміґрантів могли знайти в будучому році працю, в якій небудь промисловій країні. Европи або Америки. Навіть в найкраще досі ситуованій Франції зауважується в останніх часах переповнення промислового ринку праці, що певно відібється на обмеженню іміґрації до цего краю.

Ще тяжчу крізу ніж промисл переживає на цілому світі рільництво. Кріза в рільництві обявляється: у зглядній надпродукції рільничих плодів, в труднощах продажі рільничих продуктів, в маґазинуванні на довший час непроданих продуктів, великим спадком цін рільних продуктів, а в слід за цим змушенням рільних продуцентів до найбільшої ощадности і обмежень коштів продукції а передовсім неанґажування нових рільних робітників і вменшення плати занятим в рільництві робітникам.

Зі світової рільничої крізи випливає, що можна бути певним, що також еміґрація рільних робітників

в будучому році буде обмежена. Вже тепер на підставі інструкцій американського уряду не хочуть видавати американські консуляти віз на виїзд рільникам до Зєдинених Держав Америки навіть в тих скромних межах, які установив останній американський іміграційний закон. Канада взагалі припинила приїзд рільних робітників. В Німеччині виготовлюють закон, який має або цілком припинити або дуже обмежити сезонову еміграцію рільних робітників. Нема також найменших виглядів, щоби нові рільні робітники могли знайти працю в рільництві в Бразилії. Там далі триватиме кріза в продукції і збуті кави, гуми і герви мате. Тяжкі є також господарські відносини в Аргентині. Курс аргентинської валюти є далі низький і виносить всего 34 американських центів за одного песа. Ціни найважнішого продукту Аргентини а саме пшениці падають без упину і в останніх днях нотовано на біржі в Буенос Айрес 7 пезів і 18 центів за корець пшениці, або на американські гроші, коло 2 доляри і 45 центів. Зрозумілим є, що при таких низьких цінах на пшеницю — а також кукурудзу, овес, ячмінь, не оплачуються рільникам їх підприємства. Тому як тільки скінчаться сьогорічні жнива, маси робітників будуть звільнені з праці на ріллі, а супроти великого безробіття в аргентинському промислі, останугь вони взагалі без праці.

Деяке запотребування на рільних робітників в будучому році може мати тільки одна Франція.

Остається для еміграції на будучий рік тільки одна можливість, а саме виїзд рільничих родин на поселення на фармах в Канаді і фацендах в південній Америці. Цей рід еміграції є дуже дорогий і вимагає великих організаційних приготувань.

Завданням нашого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами буде, аби переселенчий рух вдержати в раціональних рямцях і зробити його можливо корисним для наших майбутніх еміґруючих родин.

Про кольонізаційні можливости в Параґваї.

Тому що в останніх часах наші еміґранти виказали більше чим досі заінтересовання південно-американською країною Параґвай, звернулися ми до одного із наших переселенців а саме п. І. Падучака, який вже довший час перебуває в Параґваї, де занимається торговлею, щоби прислав нам свій погляд на кольонізаційні можливости в тій країні. П. Падучак дуже прихильно віднісся до нашого прохання, зробив поїздку по тих теренах, де вже є кольонії, зустрінувся із українськими переселенцями, відбув конференцію з урядовими чинниками і свої помічення як і одержані інформації, подав до нашого відома. З тих вісток, які нам прислав п. Падучак, подаємо до відома заінтересованих найважніші.

Параґвайська республика слабо заселена. Хоч простір її більший чим польської держави, то мешкає в ній лише міліон осіб, з того яких сто тисяч чужинців, що прибули сюди як еміґранти. Приїзд до Параґваю нічим необмежений. Кожний може туди їхати і осісти на ріллі. Уряд навіть іде на руку новим еміґрантам і даром дає їм по 20 гектарів землі, але всі ці землі положені далеко в глибині краю, це пустарі або праліс, коло яких треба добре напрацюватися, заки вони стануть пригожі під управу. Крім цього клімат дуже гарячий, перешкаджає сильно праці і треба довшого часу, заки еміґрант з наших сторін до нього привикне.

Коли хто хоче деінде набути землю а саме таку котра вже управлена бодай частинно, котра лежить поблизче залізниці і доріг, та недалеко міст, то цей мусить за таку землю платити, залежно від того, який та земля має вигляд і де вона находиться.

Є вже кілька кольоній, котрі частинно вже замешкалі, на котрих іде нормальне життя і де еміґрант може набути землю.

Перша кольонія називається „Фрам". Простір її виносить 71.000 гектарів і вона находиться на самій границі Аргентини, напроти міста Посадас. Про цю кольонію багато пишуть і дуже її захвалюють численні летючки, писані в українській і польській мові, які невідомі люде розкидують по наших селах і тим способом викликують заінтересування тією кольонією зі сторони наших селян.

П. Падучак відвідав ту кольонію і побув там кілька днів, щоби на місці розглянути відносини. Прийшов він до переконання, що кольонія „Фрам" для наших людей покищо не надається. Хоч земля там і не лиха, то трудність ціла в тому, що наші ніяк не змоглиби збувати своїх продуктів, бо близько кольонії ніде нема більшого міста. Крім цього адміністрація находиться в руках таких людей, що наші люде не мають до них довіря і часто падуть жертвою визиску. Такий член адміністрації журиться лише тим, щоби від кожного еміґранта дістати завдаток в квоті 50 пезів. Коли ті гроші дістане, то йому байдуже, чи новий кольоніст осяде на землі, чи забереться і поїде далі. Кольоніст не стає власником землі, лише концесіонером. Наслідком таких відносин на кольонії вже багато наших людей впало жертвою несовісности адміністрації.

Але є інші кольонії і на них мешкають українські еміґранти. Між ними багато Волинців. Деякі з них живуть вже по пять і більше літ, доробилися вже маєтку, занимаються управою городовини і рижу і свої продукти возять щоденно до Аргентини, куди дістаються лодкою, через ріку Парану. Возять туди крім ярини ще масло, сир, яйця і звичайно по добрій ціні продають те все аргентинцям в місті Посадас або в інших містах, що лежать над рікою Параною.

П. Падучак зустрівся з адвокатом українцем, Евгеном Тимченком з Кубані, який є управителем одної такої кольонії. Кольонія ця називається „Аройо Пора“ і один гектар землі коштує там 50 пезів. Живе там вже 50 українських переселенців.

Друга кольонія називається „Кантера", на якій мешкає декілька українців всуміш з німцями та швайцарцями. Земля там також коштує 50 пезів за гектар.

Земля на тих кольоніях має бути добра, як загалом на всіх кольоніях, що лежать близько ріки Парани. Належать вони до провінції Енкарнасіон.

П. Падучак прийшов врешті до заключення, що ті кольонії надаються для наших людей і що наші еміґранти скоро можуть привикнути до тамошніх кліматичних і життєвих умовин. Доказом цього поважна скількість німецьких переселенців, котрі мають навіть окрему кольонію „Гогенав“. Кольонія ця під кожним оглядом знаменито оборудована, славна є гарними садами і огородами, котрі приносять її мешканцям добрі зиски.

Подаючи до відома наших еміґрантів ті інформації, які ми одержали з Параґваю, зазначити мусимо, що про якусь плянову еміґрацію до Параґваю, покищо годі думати. Щоби така еміґрація могла бути туди повернена і щоби вона була корисна для українських еміґрантів, то передтим мусять бути основно прослідженi тамошні кольонізаційні можливости. Це могло би статися лише при помочі висилки спеціяльної комісії на терени Параґваю з припорученням розслідити умовини і ті можливости. Про ту річ думає Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами і мабуть в скорому часі йому вдасться уладити таку поїздку. Тоді можна буде нашим еміґрантам подати всі потрібні інформації, евентуально піднайти способи помочі.

Тому коли ми сьогодні подаємо жмут тих інформацій, які нам надіслав український переселенець, то не на те, аби тим когось заохочувати чи намовляти. Ми лише інформуємо, бо до того покликане наше товариство.

—:-:—

Еміґрація до Франції.

Наслідком еміґраційних обмежень, які завели у себе майже всі заморські країни, остала лише одна Франція, куди могла свобідно плисти еміґраційна струя. Загалом Франція це була одинока країна на світі, котра не знала перенаселення, котра не знала й не відчувала повоєнного лиха, яким скрізь являється безробіття. Навпаки, їй потрібна була робоча сила для відбудови знищених війною осель. Цю робочу силу мусіла Франція спроваджувати з чужих країв.

У першій мірі Франція брала робітників із Польщі. На основі окремого договору між польськими і французькими урядами, французькі роботодавці представляли щомісячне запотребування, яке виносило звичайно кілька тисяч осіб. Запотребовання обнимали робітників до копалень вугілля, копалень руди, до фабрик і до рільної господарки. Рекрутацію переводили Державні Уряди Посередництва Праці і приняті робітники зараз виїзджали до збірної стації в Мисловицях, звідки транспортами до Франції.

Хоч умовини праці у Франції лишали часами багато до бажання, хоч часто Еміґраційний Уряд одержував нарікання і жалоби, всеж таки еміґрація до Франції плила повним руслом і звичайно був так великий надмір бажаючих виїхати, що лише частина могла дістатися до транспорту. Це не дивне, коли візьмемо під розвагу передше сказане, що Франція це одинокий край, куди еміґрація загалом можлива.

Але в останніх місяцях зайшли зміни. Відчули це самі еміґранти. Число щомісячних еміґраційних квот до Франції значно обмежено і лише мала скількість бажаючих виїхати, може тепер з цього виїзду користати.

Коли шукатимемо за причинами тої зміни, то мусимо ствердити, що це наслідки пересичення ринку праці у Франції. Бож не треба забувати, що і Франція не заасекурована на віки перед тією економічною кризою, яку переживає цілий світ, а зрештою безперервний наплив нових людей, мусів врешті заповнити людський резервуар, а навіть прийшло до переповнення.

Спричинило це труднішу ситуацію і запотребування на нових робітників почали маліти. Яке положення тепер у Франції, про це свідчить найкраще голос одного польського часопису „Права Люду", який виходить у Франції. Читаємо в ньому таке:

„Ми домагалися припинення еміґрації з Польщі до Франції. Одначе транспорти робітників з Польщі ішли далі безупину. В місяці вересні ц. р. мало виїхати з Польщі до Франції 4 тисячі робітників, а саме до копалень вугілля і руди 1.6000, а до фабрик 370 осіб. У вересні звільнено в копальнях залізної руди, по причині недостачі праці, сотки польських робітників. У копальні руди в Омекур звільнено 500 робітників, в інших місцевостях постійно звільнюють. Не говоримо вже про варстати праці, де робітники не працюють цілий тиждень. У металюрґічних фабриках в околицях Парижа звільнюють робітників кожної днини. Жахливим є факт, що в варстатах праці в Льонґві і околиці, де постійно відчували недостачу робітників, звільнено в останніх часах цілі сотки осіб.

Наслідком такого положення на ринку праці у подивляюча більшість робітників з Польщі, мусить Франції, ті тисячі звільнених робітників, між ними шукати іншого заняття, але під теперішну пору це просто виключене. Характеристичним одначе є це, що в тому критичному часі, в тому самому місяці приїзджає з Польщі коло 1.600 робітників до Франції до робіт на копальнях і фабриках. Є це зрозуміла річ. Власники копалень або фабрик ніколи не є вдово-

лені, коли на ринку праці мало робочих рук. Наслідком недостачі рук до праці істнує завжди побоювання утрати тих, які в даному підприємстві є заняті і мала надія або неспроможність заступлення їх другими. Вислід такої ситуації є цей, що підприємець, щоби запевнити собі робітників, є завжди готовий підвищувати платні і умовини праці. Коли ситуація є противна, а саме коли тисячі робітників є без праці й примирають з голоду і, щоби запевнити прожиток своїм родинам, годяться працювати за пів ціни, то це вода на млин підприємців. Не лякаються вже цього, що не найдуть робітників, тому сміло можуть обнижувати заробітки й погіршувати умовини праці.

Повища стаття кінчиться закликом до Еміграційного Уряду, щоби, з огляду на погіршення ситуації на ринку праці у Франції, він припинив цілковито еміграцію з Польщі.

Голос цей дуже характеристичний. Він є доказом, що ситуація у Франції справді погіршилася і що вона може якийсь час потревати.

Це повинні мати на увазі наші майбутні еміґранти до Франції і вони повинні бути на це приготовані, що з часом виїзд стане загалом дуже утруднений.

Нехай це одночасно буде осторогою для тих, котрі бажали би виїхати поза Державними Урядами Посередництва Праці і нелеґальною дорогою дістатися до Франції, аби там дістати працю. Це нікому не вдасться і таким робом ніхто праці не дістане.

—o—

Еміґрація до Бразилії.

Уже в попередніх числах подавали ми до відома наших еміґрантів, що Еміґраційний Уряд припинив ЧАСОВО цілковитий виїзд до Бразилії. Причиною цього були революційні випадки в Бразилії і побоювання, що наслідком цього нові еміґранти могли би опинитися в скрутному положенні.

В останніх днях вже наспіли з Бразилії втихомирюючі вістки, що революція закінчена і що в краю вертає лад і спокій. Та проте Еміґраційний Уряд не відкликав ще свого розпорядку і до Арґентини не може відійти ні один транспорт. Є це цілком слушне і оправдане, бо нема ніякої ґарантії, що втихомирення трівке і що еміґрант зможе спокійно найти заробіток чи осісти на ріллі.

Коли така ґарантія буде, заборона виїзду буде відкликана й ми про це не понехаємо повідомити наших читачів.

—o—

Ґума.

Для заохочення наших еміґрантів до виїзду до Бразилії розказують еміґраційні аґенти дива про бразилійську ґуму і про можність добрих заробітків при продукції цеї ґуми. Розповідають вони, що Бразилія є батьківщиною ґуми, що ґума є пошукуваним товаром на світі, бо потрібна вона в промислі, а передовсім для автомобілів, що американський міліонер Форд закладає великі плянтації ґуми в Бразилії, що при продукції ґуми заробляють люде сотки міліонів долярів, а отже також наші еміґранти можуть заробити добре при ґумі.

Коли зважиться при цьому, що також в ґазетах пишеться про ґумові інтереси, а кожний чоловік на вулиці бачить на власні очі, пять а часом шість ґумових обручів при кожному автомобілевому возі, то легко можна переконати чоловіка, що він може заробити якийсь гріш при продукції ґуми, як тільки поїде до Бразилії.

Що це є ґума, як і де її продукується, яку ціну вона має на світовому ринку і чи дійсно наш український еміґрант може дещо при цьому запрацювати, ті всі питання є оповиті для нього повною тайною. Розвіяти цю тайну і представити справу ґуми в правдивому світлі, а тим самим освідомити наших еміґрантів, та остерегти їх перед несовістною пропаґандою еміґраційних аґентів є обовязком нашого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами.

Бразилія є дійсно батьківщиною ґуми і займала до останніх літ перед війною перше місце у її продукції. Як дьоготь продукується з березини, а смолу зі сосни, так ґуму видобувається з ґумових або кавчукових дерев. Ріжні є роди цих ґумових дерев. В Бразилії найчастіше експльоатується ґатунок званий бразилійською гевою або серінґою. Є це дерево високе на 30 метрів, а грубе приблизно на півтора метра. Ці ґумові дерева ростуть в гарячому і вогкому кліматі Бразилії в долинах ріки Амазонки і її допливів.

Бразилійські ґумові дерева не ростуть суцільно, як наприклад наші яблінки в саді, але порозкидані є вони поодиноко в пралісі в віддалі від себе 10 до 100 метрів між іншими деревами так, що більше - менше одно ґумове дерево припадає на 80 дерев інших родів. З цих дерев видобувається ґуму в той спосіб, що відповідно їх натинається і понище цего натяття підставляється посудину, до якої спливає сок, подібний до козячого молока. Як посудини наповняться, заноситься їх до колиби, де плин наливається на валець і обертається його над димлячим огнищем. Плин стинається і творить брилу або кулю. В цей спосіб приготовану ґуму вивозиться лодками або верхом на мулах з пралісів до пристаней над рікою Амазонкою, а звідси далі на світові ринки.

Гумове дерево видає через яких 20 років, а після цего тратить свою видайність і треба далі посуватися в глибину пралісу в пошукуванні за новими, дико ростучими деревами.

Умовини праці робітників в Бразилії при добуванні гуми є дуже тяжкі. Один бразилійський учений пише, що праця є так небезпечна, що видобуття одної тони гуми коштує там одно людське життя. В добрій книжці про Бразилію ось що пише Фр. Лип:

„При добуванні гуми є виставлений робітник на ріжні небезпеки в пралісі, а передовсім на хороби, які панують на низько положених, багнистих областях тропікального клімату. Робітник з інших околиць не видержить довше як два роки, при чому обходяться з ним в далекому пралісі, куди не сягає закон, як з невільником. Гумові робітники стало нарікають на зле обходження з ними власників плянтацій, на невиплачування їм заробітків і трактування як невільників, яким навіть після укінчення умови праці не дозволяють на виїзд, але силоiо задержують їх на черговий рік.

Та якіби там не були тяжкі умовини праці, все таки Бразилія аж до 1913. року займала в продукції гуми перше місце. В 1910. році вивезено з Бразилії 38.547 тон гуми вартости 24.646.000 фунтів штерлінгів. Гума це було багатство Бразилії, за яке плинули тамтуди зі світу великі суми грошей, з якого жило населення цілої північної Бразилії, в продукцію і торговлю якого вложено великі суми грошей. Бразилійський уряд покладав великі надії на свою гуму. Назначені були дуже гострі кари на тих, хто важився ви вивезти з Бразилії насіння або молоді рослинки гумових дерев і уставлено для цего дуже строгу граничну контролю.

Але світлість і надії бразилійської гуми належить сьогодні вже до історії. Бразилія вже перед війною втратила пануюче становище і монополь в продукції гуми.

А сталося це ось чому:

Перед більше як пятьдесяти роками управитель славного англійського ботанічного огороду в Кю коло Лондону в порозумінню з індійським урядом вислав до Бразилії молодого ботаніка Генрика Вікгема в тій цілі, аби він привіз з Бразилії насіння гумових дерев. В бразилійському пралісі назбирав цей ботанік кілька тисяч цих зерен. Йому щасливо удалося перепачкувати свою контрабанду через бразилійську сторожу. На спеціяльно винанятому кораблі завіз Вікгем насіння до ботанічного огороду в Кю, де їх засіяно. Посходило з того тільки небагато рослинок. Вивезено їх на схід і засаджено по кілька в Індіях, на Цейльоні, Рангун і на малайському, півострові коло міста Сінгапор. З цих всіх рослин згинула більша часть а виховалося всего тільки сім гумових дерев коло Сінгапору. З цих сімох дерев повстали на сході на півострові і островах маляйських, на Цейльоні, Борнео, голяндських Індіях, в Кохінхіні сучасні великі плянтації гумових дерев. В 1900 році продукція цих плянтацій видала всего 4 тони гуми. Але вже в 1913. році східна продукція гуми зросла до 47.000 тон, а в тому самому році зібрано в Бразилії тільки 24.000 тон. В останніх чаоах продукція гуми виносить на світі річно около 700.000 тон, а на Бразилію припадає з цего тільки 5 процент це є окрло 35 тисяч тон.

На східних гумових плянтаціях ведеться раціональну гумову культуру. Дерева садиться в відступах по пять метрів, а при уживанню машин сціпеніла гума є чистіша від бразилійської. Мається там або малі плянтації, які управляють місцеві маляйські родини, або великі плянтації, які є власністю великих англійських, голяндських і французьких підприємств, а на яких працюють дешеві маляйські робітники або китайські кулїси.

В гумових плянтаціях уміщених є сьогодні більше як 150 міліонів самого англійського капіталу.

Бразилія втратила безповоротно своє давне значіння в продукції гуми. До цего сама гума втратила на ціні. Сьогодні ціна гуми є майже двайцять разів нища, як була перед війною. В останніх днях нотовано на біржі в Лондоні около 4 пенси (72 польських сотиків) за один фунт гуми. Східноазійські плянтатри обчислюють, що продукція одного фунта гуми коштує їх самих 6 пенсів і що вони працюють з великими втратами. Щоби знижити власні кошти продукції гуми до трьох пенсів за фунт, знижили східноазійські плянтатори і так вже низьку плату білих службовиків і маляйських та китайських робітників до половини.

Ще болючіще відбився спадок цін гуми на бразилійських робітниках. Кількадесять тисячів цих робітників, які працювали при продукції гуми над рікою Амазонкою покинули цей край і переселилися на полудне. Праця їх не винагороджувалася — вони утікли просто перед голодовою смертю. Гумова кріза, поза крізою герви мате і кави, була одною з причин останньої бразилійської революції. Але також і сама революція в нічому не могла змінити тяжкого положення на гумовому ринку.

В останніх роках одержав найбільший американський фабрикант автомобілів Форд концесію від бразилійського уряду на заложення своїх гумових плянтацій в Амазонес над горішною Амазонкою. Форд почав передвступні роботи, а передусім вибудував шпиталь для хорих на малярію при вирубі пралісів. При цих роботах заняті є рештки місцевого населення, яке ще не втікло на полудне. На продукцію гуми зі своїх плянтацій може Форд числити щойно за яких сім літ, бо сок з гумових дерев можна точити аж в сім літ позасадженні деревець. Згадати належить, що в останньому часі радянський уряд робить спроби закладати гумові плянтації в полудневому Туркестані. Сьогодні трудно предвидіти, чи ті спроби удадуться.

Врешті надмінимо, що в останніх часах процю-

ють учені, передусім німецькі, в хемічних лябораторіях над штучним виробленням кавчуку. Після донесень часописів це їм вже по части удалося, а саме мали вони досі спрепарувати кавчук в плинному стані. Чи з цего удасться зробити елястичні тверді маси ґуми і кавчуку, це невідомо.

З повищого представлення справи про ґуму, зро зуміють наші майбутні еміґранти, що на разі нема безумовно ніяких виглядів на це, щоби вони могли щось заробити в Бразилії при продукції ґуми як робітники, а тим більше, щоби вони могли там заложити якісь хочби маленькі власні плянтації. Тому не повинні вони давати послуху еміґраційним аґентам про заробітки при ґумі і не виїздити в тій ціли до Бразилії.Міґби їхати хиба якийсь дослідник або ризикант, але він мусить бути свідомий цего, що зустрінеться на бразилійських плянтаціях ґуми з найтяжчими життєвими умовинами, а може й втратить своє життя.

І. Івашко.

—o—

Канада.

ВИЇЗД ДІВЧАТ.

У звязку з трудноцами, на які є наражені дівчата, що бажають виїхати до Канади, подаємо до відома, що дівчата бажаючі виїхати до тієї країни, аби могли одержати так звану візу, мусять мати посвідку властивої влади, що вони є ВІЛЬНОГО СТАНУ. Посвідку таку вимагають навіть від дівчат, що їдуть разом із родичами. Крім цього дівчата мусять мати свідоцтво моралі. Свідоцтво моралі видає староство, комісаріят поліції або громада.

Одночасно пригадуємо, що до Канади під сучасну пору можуть їхати лише жінки до чоловіків і нелітні діти до 18 літ життя.

ЗВІЛЬНЮВАННЯ РОБІТНИКІВ.

З Канади повідомляють про масові звільнення фармерських робітників через заведення нових хліборобських машин. На великих фармах уживають тепер машин нової системи, які одночасно жнуть, молотять і наладовують зерно на троки. В провінції Ріджайна через ці машини втратило працю 9 тисяч фармерських робітників, в Альберті 7 тисяч, в Манітобі 3.500.

—o—

Зєдинені Держави Америки.

НАЛЕЖИТІСТЬ ЗА ВІЗУ.

Є випадки, що родини, які зголошуються до американського консуляту по візи, мають лише 10 долярів на їх оплачення. Стає це причиною непередбачених труднощів, а саме, що такі родини, чи їх представник, мусить з нічим вертати до дому і другий раз їхати, щоби зложити належну оплату.

Тому подаємо до відома, що оплата за американську візу виносить 10 долярів ВІД КОЖНОЇ ОСОБИ. Навіть за немовлята треба платити окремо 10 долярів і для них нема ніяких виїмків.

МАШИНА ЗАМІСЦЬ РОБІТНИКА.

На фармерській конференції в Вашинґтоні піднесено, що нова машина для збирання бавовни приведе незабаром до повного перевороту в бавовнянім промислі. Така машина виконує працю за 40 робітників.

Поки що є кілька таких машин в ужиттю на південних бавовняних плянтаціях. Але коли б ці машини принялися загально, тоді три четвертини робітних рук, які працюють при збиранню бавовни, втратять зарібок.

—:-:—

ХРОНІКА.

ДО ВІДОМА ЕМІҐРАНТІВ. **Бюро інформацій та помочі Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами,** яке досі містилося у Львові, при вул. Городецькій ч. 95., перенесене до **„Еміґраційного Дому“ при вул. Вишневецьких ч. 4** (ріг вул. Листопада). В давньому льокалі містяться далі бюра Товариства та редакція „Українського Еміґранта“.

ВИБОРИ В АМЕРИЦІ. В Зєдинених Державах Америки були тепер вибори до сенату. Вибрали 45 сенаторів з демократичної партії, а теперішний президент Гувер є республиканець, отже його партія має всего 1 мандат менше. Тому думають, що при найближчих виборах президента побідять демократи, а що вони є за алькоголем, то готові позволити пити в Америці.

ДИВО ПРИРОДИ. У Мілнесвілл, Па в Зєдинених Державах жінка українського переселенця Михайла Голого привела на світ хлопця, а за місяць другого. Оба хлопці живі й здорові.

ЗНАЙШОВ СКАРБ. В місті Маґдалена в Мексику уряд подарував одному бідному селянинові невеличкий кусник ґрунту. Коли селянин орав ту землю, натрафив на щось тверде. Приглянувся близче і витягнув горнець, а в ньому старі еспанські золоті монети, вартости 50.000 долярів.

ЗАСІВИ З ЛІТАКІВ. Американський уряд перевів пробу засівання великих просторів на Гавайських островах при помочи літаків. До засівів з літаків вибрано дощеві дни, коли земля є розмякла і легко приймає зерно. Військові літаки розкинули 30 мішків на сіння, котре досконало принялося.

ЗАПАСИ ЗОЛОТА. Міністерство Зєдинених Держав оголосило недавно, що на цілому світі істнує запасів золота на суму 10 міліярдів 291 міліонів долярів. Найбільшу частину того золота бо 37,9 відсотків, посідають Зєдинені Держави Америки.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні „Львівської Новочасної“. Львів, вул. Пілсудского 21.